

KARTA PRZEDMIOTU

Cykl kształcenia od roku akademickiego: 2022/2023

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Historia Kościoła powszechnego: czasy najnowsze
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	The History of the Universal Church – Recent Times
Kierunek studiów	Teologia kurs B
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	Jednolite magisterskie
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	Stacjonarne
Dyscyplina	Nauki teologiczne
Język wykładowy	Polski

Koordynator przedmiotu	ks. dr hab. Tomasz Moskal, prof. KUL
------------------------	--------------------------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	30	IV	3
konwersatorium			
ćwiczenia	15	IV	
laboratorium			
warsztaty			
seminarium			
proseminarium			
lektorat			
praktyki			
zajęcia terenowe			
pracownia dyplomowa			
translatorium			
wizyta studyjna			

Wymagania wstępne	W1: Znajomość podstawowych wydarzeń z historii powszechnej. W2: Umiejętność posługiwania się mapami i ich czytania.
-------------------	--

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C1: Celem przedmiotu jest zapoznanie studenta z najważniejszymi zagadnieniami z dziejów Kościoła powszechnego w czasach najnowszych w szerokim kontekście wydarzeń ogólnie historycznych, z jednoczesnym uwrażliwieniem na zachodzące procesy historyczne. Przyswojona przez studenta wiedza powinna owocować zdolnością interpretowania, analizowania i wyjaśniania procesów dziejowych, formułowania samodzielnych ocen, a także krytycznego podejścia do poszczególnych wydarzeń historycznych. Powinna ponadto stanowić impuls do dalszych pogłębionych eksploracji badawczych.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Student uporządkowuje i charakteryzuje teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej z dziejów Kościoła Powszechnego w czasach najnowszych.	T_W03
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	Student krytycznie analizuje i interpretuje wybrane wytwory kultury (zwłaszcza chrześcijańskich) z zastosowaniem twórczej i oryginalnej metody oceny ich znaczenia i oddziaływania w procesie historyczno-kulturowym	T_U05
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K-01	Student uznaje obowiązek uczestniczenia w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa chrześcijańskiego i kulturowego regionu, kraju i Europy	T_K07

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

<p>1. Oświecenie: pojęcie, ideały, ogólna charakterystyka, różnice w poszczególnych państwach, ośrodki, przedstawiciele; rewolucja francuska: geneza, przebieg, stosunek do Kościoła; rola Napoleona Bonaparte; restauracja życia kościelnego (strona strukturalna i teologiczno-religijna) w Europie po wojnach napoleońskich i wielkiej sekularyzacji; Kościół katolicki obu Ameryk – podobieństwa i różnice; papież XIX wieku od Piusa XVIII do Leona XIII; misje katolickie XIX wieku – renesans i przeszkody; życie wewnętrzne Kościoła w XIX wieku (sytuacja prawna, dyscyplina, życie religijne i nowe zakony); Sobór Watykański I i jego skutki; upadek Państwa Kościelnego; sytuacja Kościoła w czasie I i II wojny światowej; Sobór Watykański II – odnowa kościoła, ruch ekumeniczny; fałszywa recepcja Soboru i masowe odchodzenie duchownych od Kościoła; rozwój Kościoła w krajach pozaeuropejskich; charakter i pola działania zakonów powstałych w XIX i XX wieku; świadkowie wiary; męczennicy XX i XXI wieku; chrześcijanie europejskiego Wschodu po upadku komunizmu; współczesne formy laicyzacji i dechrystianizacji; ruchy charyzmatyczne.</p> <p>2. Teologia protestancka XIX, XX i XXI wieku (nurty, ośrodki, przedstawiciele); nauka teologiczna XIX wieku; błędy teologiczne XIX wieku oraz modernizm; Kościół wobec naporu laicyzmu i totalitaryzmów (socjalizm, komunizm, masoneria, faszizm, narodowy socjalizm); katolicka nauka społeczna – geneza, rozwój i znaczenie społeczne; Kulturkampf; Akcja Katolicka, formy zaangażowania świeckich w Kościele i nowe formy apostołstwa (prasa, książka, film); nauka i kultura; Pius XII – pontyfikat między mitem a prawdą; starcie z nową teologią; papież od Jana XXIII do Jana Pawła II; oblicza współczesnego Kościoła.</p>
--

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne <i>(lista wyboru)</i>	Metody weryfikacji <i>(lista wyboru)</i>	Sposoby dokumentacji <i>(lista wyboru)</i>
WIEDZA			
W_01	Praca z tekstem	Referat	Oceny tekst pracy pisemnej

W_01	Dyskusja	Obserwacja	Karta oceny
	Wykład konwersacyjny	Egzamin	Protokół
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	Analiza tekstu	Kolokwium	Karta oceny
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	Dyskusja	Obserwacja	Karta oceny

VI. Kryteria oceny, wagi...

1. Wiedza
2. Aktywność studenta podczas zajęć (wypowiedzi ustne, dialogi, udział w dyskusjach)
3. Przygotowanie referatu
4. Zaliczenie kolokwium
5. Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uprzednie zaliczenie ćwiczeń
6. Frekwencja

Ocena niedostateczna

W - student nie zna podstawowej faktografii

U - student nie potrafi wyjaśnić najważniejszych wydarzeń z historii najnowszej

K - student nie rozumie znaczenia dziedzictwa kulturowego Kościoła

Ocena dostateczna

W - zna najważniejsze zagadnienia z historii Kościoła

U - student potrafi wyjaśnić najważniejsze zagadnienia z historii Kościoła ale nie dostrzega wzajemnych relacji między nimi

K - student rozumie znaczenie dziedzictwa kulturowego Kościoła, ale nie dostrzega potrzeby własnego zaangażowania w jego zachowanie

Ocena dobra

W - student ma wiedzę o poszczególnych zagadnieniach z historii Kościoła

U - student potrafi prawidłowo wyjaśnić poszczególne zagadnienia z historii Kościoła i dostrzega wzajemne relacje między nimi

K - student rozumie potrzebę własnego zaangażowania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego Kościoła

Ocena bardzo dobra

W - student ma pogłębioną wiedzę o poszczególnych zagadnieniach z historii Kościoła

U - student rozumie i potrafi wyjaśnić procesy historyczne zachodzące w czasach najnowszych oraz udział w nich Kościoła

K - student ma świadomość złożoności rzeczywistości i rozumie potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywanych problemów oraz jest gotów do uczestniczenia w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego Kościoła

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	45
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	30

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
M. Banaszak, Historia Kościoła Katolickiego, t. III-IV, Warszawa 1989; B. Kumor, Historia Kościoła, t. VII-VIII, Lublin 2001; Historia Kościoła, t. III-V, red. L. J. Rogier, R. Aubert, M. D. Knowles, tłum. M. Tarnowska – R. Turzyński, Warszawa 1986-1988; Z. Zieliński, Papiestwo i papieże dwóch ostatnich wieków, Warszawa 1999; M. Żywczyński, Historia Powszechna 1789-1870, Warszawa 2002; R. Decot, Mała historia reformacji w Niemczech, Kraków 2007; L. Mezzadri, Rewolucja francuska a Kościół, Kraków 2007. M. Burleigh, Święta racja, "Świeckie religie" XX wieku. Od pierwszej wojny światowej i dyktatur europejskich do Al-Kaidy, Warszawa 2011; D. Olszewski, Dziesięć wydarzeń, które wstrząsnęły Kościołem w XX wieku, Poznań 2002; Pius XII. Papież w epoce totalitaryzmów. Historiografia i polityka, red. M. Kornat, Kraków 2010; K. Wenzel. Mała historia Soboru Watykańskiego II, Kraków 2007; R. de Mattei, Sobór Watykański II. Historia dotąd nieopowiedziana, Ząbki 2012; J. Orlandis, Kościół katolicki w drugiej połowie XX wieku, Radom 2007; Z. Zieliński, Papieże epoki soborowe, Warszawa 2006; M. Wrzeszcz, Paweł VI. Szkice do portretu wielkiego papieża, Warszawa 1988; Najnowsza historia Kościoła. Katolicy i Kościoły chrześcijańskie w czasie pontyfikatu Jana Pawła II (1978-2005), red. E. Guerriero, M. Impagliazzo, Kraków 2006; W.H. Carroll, A.W. Carroll, Historia chrześcijaństwa, t. 5-6, Wrocław 2011-2014.
Literatura uzupełniająca
500 lat ewangelizacji Ameryki Łacińskiej, red. M. Józefczuk, Pieniężno 1993; Ambrogio M., Piazzoni, Historia wyboru papieży, Kraków 2004; Andrea Giannelli, Andrea Tornielli, Papieże a wojna (od pierwszego światowego konfliktu do ataku na Irak), Kraków 2006; Bejze B., O Soborze Watykańskim II, Łódzkie Studia Teologiczne 8 (1999), s. 33-68; Bogacki H., Teoria soboru powszechnego w przygotowaniu i obradach I Soboru Watykańskiego, Warszawa 1965; Bogacki H., W stulecie I Soboru Watykańskiego, Collectanea Theologica 50 (1970), fasc. 4, s. 51-70; Boudou A., Stolica Święta a Rosja. Stosunki dyplomatyczne między nimi w XIX wieku, t. I-II, Kraków 1928-1930 (kwestie wybrane); Brodrick J., Powstanie i rozwój Towarzystwa Jezusowego, Kraków 1969; de Lassus A., Masoneria - intrygująca tajemniczość, Paryż 1993; Gajownik M., Biskupi polscy na Soborze Watykańskim I (1869-1870), Łódzkie Studia Teologiczne 7 (1998), s. 241-248; Gerstmann A., Pakt laterański i konkordat włoski, „Collectanea Theologica”, 15 (1934), s. 117-230; Gordziałkowski J. Historia Państwa Kościelnego, Kraków 2007; Gray J., Liberalizm, Kraków 1994; Hastings A., Kościół i misje w Afryce, Warszawa 1971; Kalembka S., Wiosna Ludów w Europie, Warszawa 1991; Schatz K., Prymat papieski od początku do współczesności, Kraków 2004; Klimkiewicz W., Kardynał Ledóchowski na tle swej epoki, t. I-II, Poznań 1988; Kościół misyjny. Podstawowe studium misjologii, Warszawa 1997; Kościół, katolicy i narodowy socjalizm, red. K. Gotto, K. Repgen, Warszawa 1983; Krasuski J., Kulturkampf. Katolicyzm i liberalizm w Niemczech XIX wieku, Poznań 1963; Kubiś A., Prymat papieski w ujęciu I i II Soboru Watykańskiego, Analecta Cracoviensia 1972, nr 3, s. 191-215; Kubiś A., Urząd nauczycielski papieża w świetle I i II Soboru Watykańskiego, Analecta Cracoviensia 1971, nr 3, s. 273-293; Kucharczyk G., Walka Berlina z katolicyzmem 1848-1918, Warszawa 2009; Kucharczyk Grzegorz, Czerwone karty Kościoła. Męczennicy – ofiary rewolucji, Radom 2004; Kucharczyk Grzegorz, Kielnię i cyrklem. Laicyzacja Francji w latach 1870 – 1914, Lis K., Błogosławiony papież Pius IX wobec problemów swojej epoki (1846-1878), Seminare 18 (2002), s. 527-553; Lis K., Sprawy polskie w pontyfikacie papieża Piusa IX (1846-1878), Saeculum Christianum 2001 nr 1, s.

101-125; Lugon C., Chrześcijańska Komunistyczna Republika Guaranów, Warszawa 1952; Messori V., Czarne karty Kościoła, Katowice 1998; Mezzadri L. Rewolucja francuska a Kościół, Kraków 2007; Miławicki M., Polscy Dominikanie na misjach w Chinach w latach 1937-1952, Karków 2007; Mommsen W., Bismarck, Lublin 1995; Morawski K., Fryderyk Ozanam, Warszawa 1955; Novak M., Liberalizm. Sprzymierzeniec czy wróg Kościoła, Poznań 1993; Piątek J., Piątek T., Starokatolicyzm, Warszawa 1987; Piekoszewski J., Katolicyzm amerykański, Lublin 1989; 500 lat ewangelizacji Ameryki Łacińskiej, red. M. Józefczuk, Pieniężne 1993; Ambrogio M., Piazzoni, Historia wyboru papieża, Kraków 2004; Andrea Giannelli, Andrea Torielli, Papieże a wojna (od pierwszego światowego konfliktu do ataku na Irak), Kraków 2006; Andreotti G., Jezuita w Chinach. Matteo Ricci z Italii do Pekinu, Kraków 2004; Bainton R., Tak oto stoję. Marcin Luter, Katowice 1995; Baszkiewicz J., Richelieu, Warszawa 1995; Bejze B., O Soborze Watykańskim II, Łódzkie Studia Teologiczne 8 (1999), s. 33-68; Bogacki H., Teoria soboru powszechnego w przygotowaniu i obradach I Soboru Watykańskiego, Warszawa 1965; Bogacki H., W stulecie I Soboru Watykańskiego, *Collectanea Theologica* 50 (1970), fasc. 4, s. 51-70; Boudou A., Stolica Święta a Rosja. Stosunki dyplomatyczne między nimi w XIX wieku, t. I-II, Kraków 1928-1930 (kwestie wybrane); Brodrick J., Powstanie i rozwój Towarzystwa Jezusowego, Kraków 1969; Brzeziński S., Misjonarze i dyplomaci polscy w Persji w XVII i XVIII wieku, Potulice 1935; Carroll Warren, Gilotyna i krzyż, Kąty Wrocławskie 2006; Catchpool C., Przyjaciele prawdy (kwakrowie), Warszawa 1921; Chaunu P., Czas reform, Warszawa 1989 (od s. 265); Chmaj L., Faust Socyn 1539-1604, Warszawa 1963; Dawson Ch., Podział chrześcijaństwa na Zachodzie, Warszawa 1967; de Lassus A., Masoneria - intrygująca tajemniczość, Paryż 1993; Duroselle J.B., Początki katolicyzmu społecznego we Francji 1822-1879, Warszawa 1961 (s. 127-161, 199-238); Feldman Ch., Wielcy chrześcijanie XX wieku, Warszawa 1993 (jeden rozdział jako jeden artykuł); Ferro M., Historia kolonizacji. Warszawa 1997; Friedenthal R., Marcin Luter. Jego życie i czasy, Warszawa 1992; Gajownik M., Biskupi polscy na Soborze Watykańskim I (1869-1870), Łódzkie Studia Teologiczne 7 (1998), s. 241-248; Gerstmann A., Pakt laterański i konkordat włoski, „*Collectanea Theologica*”, 15 (1934), s. 117-230; Gordziałkowski J. Historia Państwa Kościelnego, Kraków 2007; Gray J., Liberalizm, Kraków 1994; Hastings A., Kościół i misje w Afryce, Warszawa 1971; Heiko A., Oberman, Marcin Luter. Człowiek między Bogiem a diabłem. Gdańsk 2004; Herre F., Metternich orędownik pokoju, Warszawa 1996; Hollis Ch., Historia jezuitów, Warszawa 1974; Illanes J.L., Saranyana J.L, Historia teologii, Kraków 1997 (od s. 157); Jarra E., Kardynał John Henry Newman, Londyn 1945; Jurkiewicz J., Geneza pierwszego soboru watykańskiego, *Studia z dziejów kościoła katolickiego*, t. 2, 1962, nr 2, s. 58-69; Kalembka S., Wiosna Ludów w Europie, Warszawa 1991; Schatz K., Prymat papieski od początku do współczesności, Kraków 2004; Klimkiewicz W., Kardynał Ledóchowski na tle swej epoki, t. I-II, Poznań 1988; Kościół misyjny. Podstawowe studium misjologii, Warszawa 1997; Kościół, katolicy i narodowy socjalizm, red. K. Gotto, K. Repgen, Warszawa 1983; Krasuski J., Kulturkampf. Katolicyzm i liberalizm w Niemczech XIX wieku, Poznań 1963; Kubiś A., Prymat papieski w ujęciu I i II Soboru Watykańskiego, *Analecta Cracoviensia* 1972, nr 3, s. 191-215; Kubiś A., Urząd nauczycielski papieża w świetle I i II Soboru Watykańskiego, *Analecta Cracoviensia* 1971, nr 3, s. 273-293; Kucharczyk G., Walka Berlina z katolicyzmem 1848-1918, Warszawa 2009; Kucharczyk Grzegorz, Czerwone karty Kościoła. Męczennicy – ofiary rewolucji, Radom 2004; Kucharczyk Grzegorz, Kielnią i cyrklem. Laicyzacja Francji w latach 1870 – 1914, Warszawa 2006; Las Casas B., Krótka relacja o wyniszczeniu Indian, Warszawa 1956; Laurentin R., W Ameryce Łacińskiej po Soborze, Warszawa 1974; Lis K., Błogosławiony papież Pius IX wobec problemów swojej epoki (1846-1878), *Seminare* 18 (2002), s. 527-553; Lis K., Sprawy polskie w pontyfikacie papieża Piusa IX (1846-1878), *Saeculum Christianum* 2001 nr 1, s. 101-125; Litwin J., Lamenneis, Wrocław 1973; Loret M., Kościół katolicki a Katarzyna II 1772-1784, Warszawa 1910; Lugon C., Chrześcijańska Komunistyczna Republika Guaranów, Warszawa 1952; Messori V., Czarne karty Kościoła, Katowice 1998; Mezzadri L. Rewolucja francuska a Kościół, Kraków 2007; Miławicki M., Polscy Dominikanie na misjach w Chinach w latach 1937-1952, Karków 2007; Mommsen W., Bismarck, Lublin 1995; Morawski K., Fryderyk Ozanam, Warszawa 1955; Novak M., Liberalizm. Sprzymierzeniec czy wróg Kościoła, Poznań 1993; Ogonowski Z., Locke, Warszawa 1972; Ormianin M., Kościół ormiański, jego historia i nauka, Antelias 1952; Pałyga J., W środku Afryki. Pallotyni polscy w Rwandzie, Poznań-

Warszawa 1984; Pawełczyńska Anna, Głowy Hydry, Lublin 2004; Pelczar J. S., Rewolucja francuska wobec religii katolickiej i jej duchowieństwa, Rzeszów 2005; Piątek J., Piątek T., Starokatolicyzm, Warszawa 1987; Piekoszewski J., Katolicyzm amerykański, Lublin 1989; Piwko S., Jan Kalwin. Życie i dzieło, Warszawa 1995; Plattner F.A., Gdy Europa szukała Azji, Kraków 1975; Pollard A.F., Henryk VIII, Warszawa 1979; Posern-Zieliński A., Ruchy społeczne i religijne Indian hiszpańskich Ameryki Południowej XVI-XX w., Wrocław 1974; Potter G.R., Zwingli, Warszawa 1994; Pylak B., Znaczenie I Soboru Watykańskiego w dziejach Kościoła, Wiadomości Diecezjalne Lubelskie, 35 (1962), s. 62-67, 147-154; Seria „Wielcy ludzie Kościoła”; Six J.F., Od „Syllabusa” do dialogu, Warszawa 1972; Skrzypek M., Diderot, Warszawa 1928; Sosnowski J., Zatarg abpa M. Dunina z rządem pruskim o małżeństwa mieszane, „Ateneum Kapłańskie”, I (1910), s. 310-324; 2 (1910), s. 21-35; Stearns P.N., Książka Lamennais, Warszawa 1970; Stefanowicz J., Don Murri, Warszawa 1970; Stefanowicz J., W kręgu Marca Sangniera, Warszawa 1973; Szofdrski M., Dzieje misji katolickich w zarysie, Kraków 1927; Szafrowski E., Kuria Rzymska, Warszawa 1981; Ściegienny A., Luter, Warszawa 1967; Thomas E. Woods Jr., Jak Kościół katolicki zbudował zachodnią cywilizację, Kraków 2006; Vaussard M., Koniec świeckiej władzy papieża, Warszawa 1967; Walkusz J., Wokół problematyki dogmatu nieomylności papieskiej, „Roczniki Teologiczne”, 46 (1999) z. 4, s. 303-327; Weigel G., Katedra i sześcian. Europa, Stany Zjednoczone i polityka bez Boga, Warszawa 2005; Wenzel K., Mała historia Soboru Watykańskiego II, Kraków 2007; Wojciech S. Magdziarz, Ludwik XIV, Wrocław 2004; Woodard D., Nasi bracia oddzieleni. Warszawa 1972; Zernov N., Wschodnie chrześcijaństwo, Warszawa 1967; Zieliński Z., Kościoły w III Rzeszy wobec narodowego socjalizmu, w: Studia nad antyhitlerowską opozycją w Trzeciej Rzeszy 1933-1945, red. K. Jońca, Warszawa 1990, s. 137-157; Zieliński Z., Kościół Katolicki w krajobrazie minionej epoki. Studia i szkice, Lublin 2008; Zieliński Z., Liberalizm – wolność reglamentowana, Pelplin 2006; Zieliński Z., Mity i fakty w historiografii Piusa XII, Acta Universitatis Wratislaviensis, nr 26 (2003), s. 361-378; Zieliński Z., Papiestwo i papieża dwóch ostatnich wieków, t. I-II, Poznań 1986² (nie mniej niż 100 stron - 3 kolejne życiorysy); Zieliński Z., Religia w narodowo-socjalistycznej koncepcji społeczeństwa, „Chrześcijanin w Świecie”, (1981) nr 91-92, s. 1-27; Zieliński Z., Ustawy zakonne Kulturkampfu i ich wykonanie na terenie Wielkopolski 1872-1887, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 16 (1969) z. 4, s. 75-91; Zieliński Z., Wykonanie ustaw sejmu pruskiego z 11 V 1873 ... (Kulturkampf), w: Studia Historyczne, red. M. Żywczyński, Z. Zieliński, t. II, Lublin 1968, s. 7-172; Żywczyński M., Geneza i następstwa encykliki „Cum primum”, Warszawa 1935; Żywczyński M., Kościół i Rewolucja Francuska, Warszawa 1951; Żywczyński M., Pius IX i rewolucja 1848, Lublin 1948.